

"Təsdiq edirəm"
"Tədris məsələləri" üzrə
prorektorluq vəzifəsini icra edən:
[Signature] dos.Z.Məmmədov
"12" fevral 2026-cı il

Fənn sillabusu

(işçi tədris proqramı)

İxtisas adı şifri: 6001019 Tarix və coğrafiya müəllimliyi

Fakültə: "Tarix coğrafiya və incəsənət"

Kafedra: "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası"

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Regional fiziki coğrafiya. LDU-nun "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasının 14 sentyabr 2022-ci il tarixli 01 sayılı iclasının protokolu ilə işçi proqramı kimi təsdiq edilmişdir.

Kodu: IPF-B 21

Tədris ili: III (2025-2026)

Semestr: VI (Yaz)

Tədris yükü: cəmi:180 saat.Auditoriya saati 60 saat (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Bayramov Telman Bəhmən oğlu b/m, müəllim Şabanov Sahil Xeyrulla oğlu

Məsləhət günləri və saati: V gün saat 12⁰⁰-13⁰⁰

E-mail ünvanı: bayramov.47@mail.ru, sahilsabanovx@icloud.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Əli Məmmədov küç. 40 LDU-nun 2 saylı tədris binası

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaitinə metodik vəsaitlər:

Əbəbiyyət

1. Müseyibov M.A., Çobanzadə M.C. "Qitələrin fiziki coğrafiyası" I və II hissə, Bakı-1973, 1976

2. Internet resursları.

IV. Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa bir fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V.Korekvizit fənlər: Fənnin tədrisi ilə eyni zamanda başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI. Fənnin təsviri, məqsədi: Fənn üzrə gedən ictimai-siyasi prosesləri

qiymətləndirmək, hadisələrin miqyasını müqayisə etmək və bunları meyarına görə ayırmaq bacarığını, ölkələr haqda tam təsəvvür aşılamaqdır. Fənnin məqsədi müasir transmilliləşmə, qloballaşma, regionlaşma proseslərinin əhatəli coğrafi təhlili, region və ölkələrə aid ən yeni məlumatlar, dünya ölkələrinin tam əsaslandırılmış tipologiyasını tələbələrə çatdırmaqdır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu

haldə tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiyətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrən biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənən fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100 ballıq sistemlə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənən semestr müddətində fəaliyyətinən nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 ballı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir. Fənn üzrə cari qiymətləndirmənən nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir.

-20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə:

- 30 bal-kollektivimlərin nəticələrinə görə

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənni üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir. (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamada fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənən nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənən cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənən cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənən cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərəkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənən mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

- 1-2 bal- tələbənən mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənən imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənən imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənən ümumi nəticəsinə görə tələbənən biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir.

Bal aralıqı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	sözlə yazılışı
91-100 bal	Əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Qənaətbəxş	E
51-60 bal	Kafi	D
51 baldan aşağı	Qeyri kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görələcək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, Seminar 30 saat. Cəmi: 60 saat.

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , məşğələ,	Saat	Tarix
---	---	------	-------

	laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Müh.	Sem.	Müh.	Sem.
1	2	3		4	
	<i>Mühazirə və seminar mövzuları</i>				
1	Mövzu. Avropa qitəsi coğrafi mövqey sərhədləri Plan: 1. Avropanın sahil suları. Caylar göllər 2. Avropanın relyefi faydalı qazıntıları 3. Avropanın iqlimi Mənbə: [1;2;5]	2	2		
2	Mövzu. Avropanın fiziki coğrafi rayonları Plan: 1. Şərqi Avropa 2. Şimali Avropa 3. Cənubi Avropa Mənbə: [1;3; 5]	2	2		
3	Mövzu. Rusiya Federasiyası.Fiziki coğrafi rayonları Plan: 1. Rusiyanın iqlimi 2. Cayları gölləri 3. Qərbi Sibir.Uzaq şərq Mənbə: [1; 2;5;]	2	2		
4	Mövzu. Asiya qitəsi .Ümumi icmalı Plan: 1. Asiyanın sərhədləri 2. Asiya iqlimi 3. Faydalı qazıntılar Mənbə: [1;2;4; 5]	2	2		
5	Mövzu. Cənub Qərbi Asiya Plan: 1. Ərəbistan yarımadası 2. İran yaylağı 3. İran körfəsi Mənbə: :[1; 2;5]	2	2		
6	Mövzu. Cənub Şərqi Asiya Plan: 1. Hind Cin yarımadası 2. İndoneziya adaları 3. Sumatra Kalimantan adası Mənbə: :[1; 2;3;5]	2	2		
7	Mövzu. Mərkəzi Asiya Plan: 1.Qazağıstan xırda təpəliyi 2.Orta Asiya 3.Monqolistan Mənbə: :[1; 2;3;5]	2	2		
8	Mövzu.Afrika qitəsi.Ümumi icmalı Plan: 1. Afrikanın iqlimi 2. Afrikanın relyefi 3. Afrikanın faydalı qazıntıları Mənbə: :[1; 2;5;]	2	2		
9	Mövzu. Afrikanın fiziki coğrafi rayonları	2	2		

	Plan: 1. Şimali Afrika 2. Cənubi Afrika 3. Şərqi Afrika Mənbə: [1;5]				
10	Mövzu. Şimali Amerika regionu Plan: 1. İqlimi 2. Gölləri çayları 3. Relyefi Mənbə: [1; 2;5]	2	2		
11	Mövzu. Şimali Amerikanın fiziki coğrafi rayonları Plan: 1. Kordiyer dağları 2. Mərkəzi böyük düzənlik 3. Appalac dağları Mənbə: [1; 2;5]	2	2		
12	Mövzu. Cənubu Amerika Plan: 1. Relyefi 2. İqlimi 3. Daxili suları Mənbə: [1; 2;3]	2	2		
13	Mövzu. Cənubi Amerikanın fiziki coğrafi rayonları Plan: 1. And dağları 2. Amazon ovalığı 3. Braziliya yaylası Mənbə: [1; 2;5]	2	2		
14	Mövzu. Avstraliya və okeaniya Plan: 1. Avstraliya iqlimi 2. Çayları gölləri 3. Okeyaniya adaları Mənbə: [1; 2;5]	2	2		
15	Mövzu. Dünya okeanı .Ümumi icmalı Plan: 1. Sakit okean 2. Atlantik okean 3. Şimal buzlu Hind okeanı Mənbə: [1; 2;]	2	2		
	Cəmi: 60	30	30		

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Tələbələr Regional fiziki coğrafiya fənnindən regionların ümumi fiziki –coğrafi icmalı, təbiəti təbii sərvətləri, torpaq bitki, örtüyü hüyanlar ələmi landşaftları və fiziki - coğrafi rayonlarına aid ətraflı məlumat alırlar.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları

-Mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar

- təqdimat və müzakirə

- debat

-müstəqil iş -araşdırma

XIII.Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1. Dünyanın fiziki xəritəsində materik və okeanların yerləşmə qanunauyğunluğunu təhlil edir;

FTN 2. Hər bir materikin təbii komponentlərin ümumi qanunauyğunluqlarının təhlilini izah edir

FTN 3 Materiklərin və okeanların təbii şəraitini şərh edir

FTN 4 Materiklərin ümumi icmalını komponentlərin qarşılıqlı əlaqəsi nəzərə alınmaqla şərh edir

FTN 5 Materiklərin ərazi diferensiasiyası xüsusiyyətlərinin səbəb-nəticə əlaqələrini təhlil edir

FTN 6 Materik və okeanların fiziki - coğrafi rayonlaşma sxemlərini tərtib edir

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollokvium sualları

I Kollokvium sualları

1. Avropa .Ümumi icmal
2. Avropanın iqlimi
3. Avropanın daxili suları
4. Avropanın relyefi və faydalı qazıntıları
5. Avropanın fiziki coğrafi rayonları
6. Şimali Avropa
7. Cənubi Avropa
8. Orta Avropa
9. Şərqi Avropa
10. Rusiya Federasiyasının ümumi icmalı
11. Rusiyanın iqlimi
12. Rusiyanın daxili suları
13. Asiya qitəsinin ümumi icmalı
14. Şərqi Asiya
15. Cənub Qərbi Asiya

II Kollokvium sualları

1. Asiyanın daxili suları
2. Asiya qitəsinin iqlimi
3. Asiyanın relyefi
4. Afrikanın iqlimi
5. Afrikanın daxili suları
6. Afrikanın relyefi və faydalı qazıntıları
7. Afrikanın fiziki coğrafi rayonları
8. Şimali Amerika
9. Şimali Amerikanın iqlimi
10. Şimali Amerikanın daxili suları
11. Şimali Amerikanın relyefi
12. Şimali Amerikanın faydalı qazıntıları
13. Cənubi Amerikanın daxili suları
14. Cənubi Amerikanın faydalı qazıntıları
15. Cənubi Amerikanın relyefi

XVI. İmtahan sualları

1. Avropa regionu. Ümumi icmal
2. Avropanın iqlimi
3. Avropanın daxili suları

4. Avropanın relyefi və faydalı qazıntıları
5. Avropanın fiziki coğrafi rayonları
6. Şimali Avropa
7. Cənubi Avropa
8. Orta Avropa
9. Şərqi Avropa
10. Qərbi Avropa
11. Rusiya Federasiyasının ümumi icmalı
12. Rusiyanın iqlimi
13. Rusiyanın daxili suları
14. Asiya qitəsinin ümumi icmalı
15. Şərqi Asiya
16. Cənub Qərbi Asiya
17. Mərkəzi Asiya
18. Cənub Şərqi Asiya
19. Asiyanın daxili suları
20. Asiya qitəsinin iqlimi
21. Asiyanın relyefi
22. Afrika qitəsi. Ümumi icmalı
23. Afrikanın iqlimi
24. Afrikanın daxili suları
25. Afrikanın relyefi və faydalı qazıntıları
26. Afrikanın fiziki coğrafi rayonları
27. Şimali Amerika
28. Şimali Amerikanın iqlimi
29. Şimali Amerikanın daxili suları
30. Şimali Amerikanın relyefi
31. Şimali Amerikanın faydalı qazıntıları
32. Cənubi Amerika .Ümumi icmalı
33. Cənubi Amerikanın daxili suları
34. Cənubi Amerikanın faydalı qazıntıları
35. Cənubi Amerikanın relyefi
36. Cənubi Amerikanın iqlimi
37. Cənubi Amerika materikinin fiziki coğrafi rayonları
38. Avstraliya qitəsi. Ümumi icmal
39. Avstraliya relyefi və faydalı qazıntıları
40. Avstraliya iqlimi. Çayları, gölləri
41. Okeaniya adaları. Ümumi icmal
42. Dünya okeanı. Ümumi icmal
43. Sakit okeanın dənizləri və körfəzlər
44. Atlantik okean dənizləri və körfəzlər
45. Hind okeanı dəniz və körfəzlər
46. Şimal Buzlu okean. Ümumi icmal

"Regionun fiziki coğrafiyası" fənninin sillabusu 6001019 "Tarix-coğrafiya müəllimliyi" ixtisası təhsil proqramı təhsil planı və fənn proqramına əsasən hazırlanmışdır.

Sillabus "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (12 fevral 2026-cı il, protokol № 07).

Fənn müəllimi:

b/m Bayramov.T.B

Fənn müəllimi:

S.X.Şabanov

Kafedra müdiri:

dos.S.Q.Əzizov